

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра української та зарубіжної літератур і методик їх навчання

Олена ЮРЧУК, Оксана ЧАПЛИНСЬКА

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять
із вибіркової освітньої компоненти

«ЛІТЕРАТУРА В ТЕАТРАЛЬНИХ ПОСТАНОВКАХ І ЕКРАНІЗАЦІЯХ»

ЖИТОМИР
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
протокол № 9 від 31 травня 2024 р.*

Рецензенти:

Світлана КОВПІК – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератур Криворізького державного педагогічного університету

Майя ДЗЮБА – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Валерій БАШМАНІВСЬКИЙ – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики, реклами та PR Житомирського державного університету імені Івана Франка

- Ю-83 Юрчук О., Чаплінська О. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять із вибіркової освітньої компоненти «Література в театральних постановках і екранізаціях» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 32 с.

Видання підготовлене з метою надати методичну допомогу здобувачам у вивченні освітньої компоненти «Література в театральних постановках і екранізаціях». Методична розробка містить опис і структуру освітньої компоненти, плани семінарських занять, питання для обговорень і самоперевірки, завдання для самостійної роботи, список літератури для підготовки до занять.

© Юрчук Олена, Чаплінська
Оксана, автори, 2024

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка

УДК 82-2:808.55+791/.792

Ю-83

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис освітньої компоненти.....	6
Структура освітньої компоненти.....	7
Плани семінарських занять.....	8

ВСТУП

Освітня компонента «Література в театральних постановках і екранізаціях» вивчається здобувачами вищої освіти на IV курсі. Програма навчальної дисципліни складається з одного модулю:

Модуль I. Українська література в театрі та кінематографі

Предметом вивчення освітньої компоненти є твори української літератури мовою театру й кіно (театральні постановки, інсценізації та екранізації), особливості театральної рецепції й кінодискурсу творів української літератури.

Мета вивчення освітньої компоненти: удосконалення знань з історії української літератури, формування вміння зіставляти літературний твір і його театральну / кінематографічну інтерпретацію, розуміння синкретизму художньої літератури, театрального й кіномистецтва в міжкультурному просторі.

Основні завдання вивчення освітньої компоненти:

- ознайомити здобувачів із термінологічно-категоріальним апаратом, концепціями сучасного літературознавства, інтертекстуальністю та інтермедіальністю літератури;
- поглибити в здобувачів знання про особливості розвитку драматургії й театру в Україні від їх зародження до сьогодення;
- охарактеризувати основні етапи становлення українського кіномистецтва;
- узагальнити знання, пов'язані із природою художньої літератури як мистецтва слова, літературного твору в контексті його театральної постановки чи екранізації;
- сформувати навички аналізу художніх творів крізь призму їхньої драматургічності та кінематографічності;
- розвивати вміння розтлумачувати заковані сенси класичних та новітніх художніх творів, реалізованих мовою театру й кіно;
- удосконалювати естетичні смаки здобувачів;
- формувати соціальні навички (навички культурної взаємодії з врахуванням власної національної позиції).

Результати вивчення освітньої компоненти:

Здобувач повинен знати:

- становлення й розвиток театрального мистецтва в Україні;
- історію формування драматичних жанрів та основні риси драматургічної творчості українських письменників;
- особливості інсценізації / театральної рецепції творів української літератури;
- етапи розвитку українського кінематографу;
- творчість відомих українських режисерів (Іван Кавалерідзе, Олександр Довженко, Сергій Параджанов та інших) і їх вплив на світове й українське кіномистецтво;
- специфіка інтерпретації / екранізації творів української літератури в кінематографі;
- взаємовпливи кінематографу й української літератури;
- основні принципи аналізу твору мистецтва (літератури, п'єси, фільму).

Здобувач повинен вміти:

- розуміти загальні властивості літератури як мистецтва слова, взаємовпливи літератури й театру, літератури й кіно;
- встановлювати зв'язок літературного твору з його сценічною / екранною інтерпретацією;
- розтлумачувати заcodedані сенси художніх творів, реалізованих мовою театру й кіно, застосовуючи теоретико-методологічні засади літературознавства, історії літератури;
- виявляти аксіологічну складову літературного твору в інсценізаціях / екранізаціях;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, класифікувати й систематизувати;
- здійснювати аналіз твору мистецтва (літератури, п'єси, фільму).

Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 4	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf	Вибіркова	
	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf		
Модулів – 1	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/pr-pred-spec.pdf	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		IV	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми: аудиторних – 4,4 самостійної роботи здобувача – 8,8	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf	12 год.	16 год.
		Практичні / Семінарські	
		28 год.	16 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	88 год.
		Індивідуальна робота	
		–	–
		Вид контролю: залік	

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					У тому числі					
		Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття	Всього	Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль І. Українська література в театрі та кінематографі												
Тема 1. Інтеграція мистецтв: література й театр, література й кінематограф	14	2	2		10		18	2	2		14	
Тема 2. Класична українська література в театрі й кіно	16	2	4		10		18	2	2		14	
Тема 3. Творчість і постать Т. Шевченка в кінематографі.	20	2	4		14		18	2	2		14	
Тема 4. Творчість О. Довженка.	20	2	4		14		18	2	2		14	
Тема 5. Нова й новітня українська література в кіно.	28	2	10		16		24	4	4		16	
Тема 6. Розвиток української драматургії й театру.	22	2	4		16		24	4	4		16	
Разом за модулем 1	120	12	28		80		120	16	16		88	
Усього годин	120	12	28		80		120	16	16		88	

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з освітньої компоненти «Література в театральних постановках і екранізаціях»

Модуль I. Українська література в театрі та кінематографі

Семінарське заняття 1. Інтеграція мистецтв: література й театр, література й кінематограф

План

1. Література й театр. Поняття про театральну рецепцію. Періодизація українського театру.
2. Сучасний театр: режисерський, візійний, фізичний, епічний, документальний, феєрії.
3. Кінематограф як вид мистецтва. Поняття екранізації. Періодизація українського кінематографу.
4. Література й кінематограф. Інтермедіальність.

Основні терміни та поняття: література як вид мистецтва, театр як вид мистецтва, історія театру, театральна рецепція, інсценізація, монодрама, вертеп, шкільний театр, кріпацький театр, аматорський театр, державний театр, театр корифеїв, режисерський театр, візійний театр, фізичний театр, епічний театр, документальний театр, феєрії, інтертекстуальність, кінематограф як вид мистецтва, історія кінематографу, документальне кіно, ігрове кіно, екранізація, інтермедіальність.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Охарактеризуйте основні етапи розвитку українського театру.
2. Яка роль шкільного театру в становленні українського театру?
3. Проаналізуйте основні способи «перекладу» мови прози мовою театру.
4. Назвіть засадничі принципи крюттичного театру А. Арто, «епічного театру» Б. Брехта й театру абсурду С. Беккета.
5. У чому полягала новизна театру «Березіль»?
6. Чим обґрунтовано звернення до монодрами в переробці літературного твору?
7. Окресліть відмінності між інсценізацією та екранізацією.
8. Аргументуйте синкретичність кінематографу.
9. Яка дата народження кінематографу? Що відбулось того дня?
10. Які періоди в розвитку українського кінематографу виділяють? У чому особливості кожного періоду?

Завдання для самостійної роботи:

Підготуйте презентацію про один із видів сучасного театру (на вибір здобувача).

Література:

1. Госейко Л. Історія українського кінематографа: 1896-1995. Київ : Кіно-Коло, 2005. 464 с.
2. Інтермедіальність – красне письменство серед інших мистецтв. *Порівняльне літературознавство: підручник* / В. Будний, М. Ільницький. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 282–297.
3. Історія українського театру: у 3 т. Т. 1: Від витоків до XX століття. URL: <http://surl.li/qqypw>
4. Історія українського театру: у 3 т. Т. 2: 1900-1945. URL: <http://surl.li/qqyqq>
5. Клековін О. Періодизація і метод історії театру: маркери. *Мистецтвознавство*. 2020. №1. URL: <http://surl.li/qqyrw>
6. Кондрашов В. Кіномова як специфічна система художніх засобів у літературному тексті. *Питання літературознавства*. Випуск 86. 2012. С. 18–25.
7. Концепція інтертекстуальності в компаративістиці. *Порівняльне літературознавство: підручник* / В. Будний, М. Ільницький. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 241–281.
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова, О. Бойченка та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с. URL: <http://surl.li/mqigg>
9. Мазурак А. Література і кіно (з історії взаємовпливів). *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія : Філологічні науки. 2010. Вип. 92. С. 446–454. URL: <http://surl.li/qqyva>
10. Матвєєва К. Генетичні джерела культурних традицій українського національного театру. *Питання культурології*. 2023. (41), С. 8–20. URL: <http://surl.li/qqyvy>
11. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.
12. Патріс Паві. Словник театру. Львів, 2006. 640 с. URL: <http://surl.li/qqywx>
13. Святокум Н. Становлення і розвиток українського кінематографу. URL: <http://surl.li/qqzkl>

Семінарське заняття 2-3. Класична українська література в театрі й кіно

План

1. Творчість Івана Котляревського в театральних постановках і кінорецепції:

1.1 «Енеїда» Івана Котляревського й українське анімаційне кіно. Історія створення фільму. Поява україномовної версії

1.2 «Наталка Полтавка»:

- театральний показ: перші постановки 1819 р.; постановки театру корифеїв; сучасні оновлені версії (постановка Національної опери України)

1.3. екранізації: 1911 р. екранізація спектаклю Київського театру Миколи Садовського (режисер Данило Сахненко); 1936 р. (режисер Іван Кавалерідзе); телефільм-опера 1978 р. (режисер Родіон Юхименко); «Москаль-чарівник» на сцені й в кіно (фільм 1995 р., режисер Микола Засєєв-Руденко)

2. Шлях творів Григорія Квітки-Основ'яненка від п'єси до фільму: «Сватання на Гончарівці» (1958 р., фільм-спектакль режисера Ігоря Земгано), «Шельменко-денщик» (екранізації 1911–1971 рр.), «Конотопська відьма» (фільм «Відьма», 1990 р. режисер Галина Шигаєва).

3. Життя та творчість Івана Франка в кінематографі:

3.1. біографічні фільми про Івана Франка

3.2. художні фільми за творами письменника:

- «Захар Беркут»: екранізації 1971 р. (режисер Леонід Осика) та 2019 р. (режисери Ахтем Сеїтаблаєв та Джон Вінн)

- «Украдене щастя»: фільм-вистава 1952 р. (режисер Гнат Юра) й дві телевізійні версії – телефільм 1984 р. (режисер Юрій Ткаченко) й мінісеріал 2004 р. (режисер Андрій Дончик)

- «Пастка» (за «Перехресними стежками» 1993 р., режисер Олег Бійма)

- «Злочин з багатьма невідомими» (за «Основами суспільності», 1994 р., режисер Олег Бійма)

3.3. анімаційні фільми (за казкою «Фарбований лис»).

Основні терміни та поняття: ВУФКУ, спектакль, водевіль, екранізація спектаклю, документальний фільм, біографічний фільм, ігрове кіно, фільм-вистава, фільм-адаптація, фільм-опера, фольклорний кінематограф, анімаційне кіно, телефільм, телефільм-опера, принцип «двох виконавців на одну роль», мультимедійний перформанс.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Назвіть особливості фольклорного кіно.
2. Чи існує кінорецепція біографії Івана Котляревського? Якими фільмами вона представлена?
3. Охарактеризуйте мультимедійний перформанс агенції «АртПоле» «Безкінечна подорож, або Енеїда»?
4. Чи погоджуєтесь Ви із твердженням І. Карпенка-Карого, що п'єса «Наталка Полтавка» є праматір'ю українського народного театру? Обґрунтуйте свою відповідь.
5. Через Велику депресію та шукаючи шляхи швидкого заробітку Василь Авраменко вирішує здійснити зйомки «першої української говорячої фільми», прем'єра якої відбулась на Різдво 1936 року в Нью-Йорку в кінотеатрі «Венеція». Хто отримав завдання від партії створити фільм раніше й чи вдалось це?
6. Який режисер вперше застосував принцип «двох виконавців на одну роль»?
7. Які твори Григорія Квітки-Основ'яненка було екранізовано із дотриманням водевільних прийомів?
8. За що критикували фільм «Відьма» (режисер Галина Шигаєва)?
9. Який кінорежисер приїхав в Україну 1925 року на запрошення ВУФКУ? Які твори Івана Франка він екранізував?
10. Охарактеризуйте телевізійні версії творів Івана Франка.

Завдання для самостійної роботи:

1. Порівняйте як «Енеїда» Івана Котляревського відтворена/інсценізована/екранізована в рок-опері Сергія Бедусенка «Енеїда», мультиплікаційному фільмі «Енеїда», мультимедійному перформансі «Безкінечна подорож, або Енеїда»
2. Визначте спільні й відмінні риси в екранізаціях «Захара Беркута» 1971 року й 2019 року. Чи вдалось режисерам зберегти український колорит? Обґрунтуйте відповідь.

Література:

1. Агєєва В. Іван Котляревський проти москаля-чарівника. *Тиждень*. 02 червня 2019. URL: <http://surl.li/qrlnl>
2. Артимишин П. Як у США знімали фільм «Наталка Полтавка» 1936 року? *Локальна історія*. URL: <http://surl.li/qpmhw>

3. Брюховецька Л. Адаптація чи штурм літературного Евересту? Твори Івана Франка в кіно. *Кіно-Театр*. 2006. № 6. URL: http://archive-ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=598
4. Грабович І. «Захар Беркут»: забагато мелодрами та замало національної специфіки. URL: <http://surl.li/qrlon>
5. Данилов О. Рецензія на художній фільм «Захар Беркут». URL: <http://surl.li/qrlpf>
6. КіноФранкіана. Авторський проект Наталі і Богдана Тихолозів Франко:Наживо / *Franko:Live*. URL: <http://surl.li/qrlpq>
7. Курганська І. Мандри Енея: яких утілень зазнала поема Котляревського протягом 225 років свого існування. *Тиждень*. 08 листопада 2023. URL: <http://surl.li/graon>
8. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.
9. Нікоряк Н. Кінодискурс життя і творчості Івана Котляревського. «Платон мені друг, але істина дорожча»: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук : зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2-3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю.Федьковича, 2023. URL: <http://surl.li/gxlkb>
10. Нікоряк Н. Кінорецепція творчості Григорія Квітки-Основ'яненка. International scientific conference «*Innovative aspects of the development of philological sciences*» : conference proceedings (April 5–6, 2023. Czestochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. URL: <http://surl.li/qrlqg>
11. Образ В.Ф. Режисерські пошуки виразності та творчі відкриття нових засобів кіномови Іваном Кавалерідзе в жанрі фільм-опера. *Вісник КНУКіМ*. Серія : Мистецтвознавство. 2011. Вип. 25. С. 117–124. URL: <http://surl.li/qrlqt>
12. Спецпроект «Шлях українського Енея». URL: <http://surl.li/qrlum>
13. Твори Івана Франка мовою кіно та аудіо книг: вебліографічний показник / Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка; Центр електронних засобів інформації. Івано-Франківськ, 2016. 13 с. URL: <http://surl.li/qrlrg>
14. Шевцова Г.В. Драма І. Франка «Украдене щастя» в українському кіно (екранізація режисера Ю. Ткаченка). URL: <http://surl.li/qrlrr>
15. Як малювали «першу незалежну Енеїду». URL: <http://surl.li/qrlse>
16. Як козаки Європою мандрували. URL: <http://surl.li/qrlsu>

17. Ямборська К.С. Екранізація літературних творів Григорія Квітки-Основ'яненка у контексті радянського фольклорного кінематографа. *Молодий вчений*. 2017. № 10(50). URL: <http://surl.li/qr1th>

Семінарське заняття 4-5. Творчість і постать Тараса Шевченка в кінематографі.

План

1. Тарас Шевченко й театр: «Назар Стодоля», інсценізації поем, образ поета в драматургії, сучасні постановки.

2. Байопіки про Тараса Шевченка від радянської класики до пригодницького екшену:

- двосерійна картина «Тарас Шевченко» (1926 р., режисер Петро Чардинін)
- «Тарас Шевченко» (1951 р., режисер Ігор Савченко)
- «Сон» (1964 р., режисер Володимир Денисенко)
- серіал «Тарас Шевченко. Заповіт» (1992-1997 рр., режисер Станіслав Клименко)
- «Поет і княжна» (1999 р., режисер Станіслав Клименко)
- «Безславні кріпаки» (2020 р., режисер Роман Перфільєв)
- «Тарас. Повернення» (2020 р., режисер Олександр Денисенко)

3. Твори Тараса Шевченка й радянське кіно:

- «Злива» (1929 р.), «Коліївщина» (1933 р.), «Прометей» (1936 р.) режисера Івана Кавалерідзе
- фільм-опера «Наймичка» (1964 р., режисери Ірина Молостова й Василь Лапокниш)
- фільм-балет «Лілея» (1959 р., режисери Вахтанг Вронський і Василь Лапокниш)
- дві екранізації «Назара Стодолі»: 1937 р. режисера Георгія Тасіна й 1954 р., режисера Віктора Івченка
- «Капітанша» (1987 р., режисер Борис Квашньов)

4. Сучасний український кінематограф про Тараса Шевченка: короткометражні фільми «Казка про Катерину» (2014 р., режисер Наталі Ноєнко) й «Як Шевченко шукав роботи» (2014 р., режисер Арсеній Бортник), «Толока» (2020 р., режисер Михайло Ілленко).

5. Анімаційні фільми: «Тополя» (1996 р., режисер Валентина Костишева), «Кобзар-2015» (2017 р., режисер Богдан Шевченко), «Причинна» (2017 р., режисер Андрій Щербак).

Основні терміни та поняття: ВУФКУ, спектакль, екранізація спектаклю, інсценізація, документальний фільм, біографічний фільм, ігрове кіно, фільм-вистава, фільм-балет, фільм-опера, мелодрама, фільм за мотивами, фольклорний кінематограф, поетичне кіно, анімаційне кіно, короткометражний фільм.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Фільм якого режисера про Т. Шевченка знято на засадах художнього принципу автентичності?
2. Що об'єднує українських акторів Амвросія Бучму, Сергія Бондарчука, Івана Миколайчука?
3. Які фільми І. Кавалерідзе зняв під впливом курбасівської вистави «Гайдамаки»?
4. Цей режисер наголосив, що кіно поєднується з літературою, музикою, театром, балетом і що настала спроба поєднати його з скульптурою. Назвіть цього режисера, про які його фільми йдеться?
5. Назвіть фільми в яких режисер застосував синтез скульптури та кінематографії, де формотворчим елементом було світло.
6. За допомогою яких кінематографічних засобів режисери передали танець у фільмі-балеті «Лілея»?
7. Яким чином реалізовано мелодраматичні принципи творів Т. Шевченка в екранізаціях?
8. Назвіть фільми які можна класифікувати як кіновідгомін «Кобзаря»?
9. Назвіть фільм-притчу, котрий знято за мотивами балади Т. Шевченка «У тієї Катерини хата на помості...»?
10. Назвіть фільм, який за переконанням О. Бабишкіна «належить до небагатьох вдалих постановок опери в кіно і є одним із кращих кінофільмів за мотивами Шевченкових творів»?

Завдання для самостійної роботи:

Напишіть рецензію на один із короткометражних фільмів: «...Казка про Катерину» або «Як Шевченко шукав роботи».

Література:

1. Бабишкін О.К. Кіномистецтво про Т. Шевченка. Шевченківський словник: у 2 т. Київ, 1976. Т. 1. URL: <http://surl.li/qwwth>
2. Бока Тетяна, Нікоряк Наталія. Специфіка кінорецепції поеми «Наймичка» Т.Г. Шевченка. «Платон мені друг, але істина дорожча»: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних

гуманітарних наук : зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2-3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. URL: <http://surl.li/gxlbk>

3. Брюховецька Лариса. Анімаційна шевченкіана. *Кіно-Театр*. 2023. № 3. URL: <http://surl.li/qwwtv>

4. Брюховецька Лариса. «Наймичка»: фільм рідкісного жанру. *Кіно-Театр*. 2014. № 3. URL: <http://surl.li/skjgn>

5. Брюховецька Лариса. Шевченко в кіно. *Кіно-Театр*. 2003. № 3. URL: <http://surl.li/skjhd>

6. Журавльова Т. Екранізація творів Тараса Шевченка в українському кінематографі: реалізація мелодраматичних принципів першоджерела. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2013. Вип. 13. С. 137–142. URL: Режим доступу: <http://surl.li/qwwwe>

7. Іванишина Л. Фільм-опера «Наймичка» зворушує, як і 50 років тому. *Кіно-Театр*. 2014. № 2. URL: <http://surl.li/qwwwp>

8. «Кінематографізм» Тараса Шевченка в контексті інтерактивних стосунків літератури й кіно. *Наукові записки. Художня література і кінематограф: проблеми інтерактивності. Серія: Філологічні науки*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Випуск 110. URL: <http://surl.li/sfsbd>

9. Кобзар на сцені: драматичні твори за Т.Г.Шевченком / упоряд. В.В. Долина. Вид. друге. Київ: Мистецтво, 1964. 216 с.

10. Лепіка Р. Державна зрада: П'єса на 3 дії / з англ. пер. М.Рябчук. *Всесвіт*. 1992. № 5–6. С.102–132.

11. «Назар Стодоля» Тараса Шевченка – взірць української драматургії першої половини XIX століття. *Історія українського театру: у 3 т. Т. 1: Від витоків до XX століття*. URL: <http://surl.li/qgyrw>

12. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.

13. Образ В. Тарас Шевченко та його герої у режисерській творчості Івана Кавалерідзе. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*. 2014. № 30. С. 69–85. URL: <http://surl.li/qwwxb>

14. Пащенко Анастасія. Мотиви і образи Кобзаря в кіно. *Кіно-Театр*. 2014. № 1. URL: <http://surl.li/skjjq>

Семінарське заняття 6-7. Творчість Олександра Довженка.

План

1. Загальний огляд творчого доробку Олександра Довженка (письменник, режисер, сценарист).
2. Кінематографічна творчість і сценарна композиція: як знімав Олександр Довженко.
3. Трилогія «великого німого»: «Звенигора» (1927), «Арсенал» (1929), «Земля» (1930). Експресіоністична домінанта фільмів.
4. Соцреалізм, замовлення партії й звукові фільми Олександра Довженка («Іван» (1932), «Аероград» (1935), «Щорс» (1939), «Мічурін» (1948)).
5. Друга світова війна в рецепції Олександра Довженка. «Україна в огні».
6. Вплив Олександра Довженка на світовий кінематограф.

Основні терміни та поняття: ВУФКУ, кіноповість, кіномова, кінокритика, кінорежисура, документальність, політичний детектив, соцреалізм, поетичний реалізм, рецепція, українське поетичне кіно, народні символи, метафора, експресіонізм.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Якому жанру відповідає фільм «Сумка дипкур'єра» (1927)? Яку техніку було застосовано?
2. На який рік припадає розквіт німого кіно в українському кінематографі? З чим це пов'язано?
3. Чому в титрах «Звенигори» (1927) зникли прізвища співавторів сценарію (Юрія Юртика (Юрія Тютюнника) й Майка Йогансена)?
4. У чому полягає відмінність режисури Олександра Довженка й Сергія Ейзенштейна?
5. Які засоби й прийоми експресіоністичного мистецтва застосував у своїх роботах Олександр Довженко? Конкретизуйте вплив художньої школи Еріха Геккеля (Німеччина).
6. У чому полягає вплив театру «Березіль» Леся Курбаса на кінофільми митця?
7. Після створення яких фільмів відбулась канонізація режисера Олександра Довженка у радянському кіноматографі?
8. Яким чином режисер поєднав документальність з автентикою?
9. Чи поділяєте Ви думку італійських кінематографістів, що Олександр Довженко є «Гомером світового кіно»? Чому?

10. Назвіть дослідників творчості Олександра Довженка, яких методологічних принципів вони дотримуються і на чому акцентують увагу?

Завдання для самостійної роботи:

Опрацюйте лекцію Віри Агеевої «Олександр Довженко: тексти з подвійним дном», котру було створено в межах проєкту Літературної лабораторії Мистецького Арсеналу «Осмислені і переосмилені». URL: https://www.youtube.com/watch?v=URMd3vPX_F0

Література:

1. Брюховецька Л. Кіно як світогляд: Довженко і Параджанов. *Кіно-Театр*. 2004. № 3. URL: <http://surl.li/qxhad>
2. Госейко Л. Історія українського кінематографа: 1896–1995. / пер. з фр. авт., С. Довганюка; ред. та передм. В. Войтенка. Київ: KINO-КОЛО, 2005. 461 с.
3. Довженко і кіно ХХ століття : зб. статей / Національний ун-т «Києво-Могилянська Академія», Спілка кінематографістів України, Редакція журналу «Кіно-Театр» ; упоряд. Л. Брюховецька, С. Тримбач ; наук. ред. І. Дзюба. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр» : Видидавництво Поліграфцентр «ТАТ», 2004. 264 с.
4. Доній В.С. Творчість О. Довженка: рецепція творчості. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Випуск 7. Том 2. С.117–122. URL: <http://surl.li/qxhsh>
5. Захарчук І. Друга світова війна: досвід історії – досвід літератури. *Слово і час*. 2007. № 6. С. 15–24.
6. Кадум Л.А. Творчість Олександра Довженка як екстремальна режисура: рецепція французьких і німецьких дослідників. *Культурологічна думка*. 2015. № 8. С. 91–96.
7. Медвідь Н. О. О. Довженко і світ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. Вип. 20(1). С. 32–34. URL: <http://surl.li/qxhua>
8. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.
9. Перше десятиліття кінематографічної творчості Олександра Довженка / упор. і автор коментарів В.Н. Миславський. Харків : «Дім реклами», 2019. 528 с.

10. Пуніна О. Кінофікація українського літературного дискурсу (20-30-ті роки ХХ століття): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2012. 332 с.
11. Тримбач С. Олександр Довженко: загибель богів: ідентифікація автора в національному часо-просторі / відп. ред. Т. Трубнікова. Вінниця: Глобус-прес, 2007. 760 с.
12. Хархун В. Ревізійна модель війни («Україна в огні» О. Довженка). *Валентина Хархун. Соцреалістичний канон в українській літературі: тенева, розвиток, модифікації*. Ніжин, 2009. С. 355–372.
13. Шаповал Ю. Непрощений. Олександр Довженко і комуністичні спецслужби. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, Instytut Studiów Politycznych PAN. Варшава–Київ–Харків, 2022. 354 с. URL: <http://surl.li/skjkkn>

Семінарське заняття 8.1. Ранній український модернізм і кінематограф.

План

1. Екранізація творів Ольги Кобилянської: від кінофільмів до телесеріалу
 - «Земля» (1954 р., режисери Олексій Швачка та Амвросій Бучма)
 - «Меланхолійний вальс» (1990 р., режисер Борис Савченко)
 - «Царівна» (1993-1994 р., режисер Сергій Туряниця)
2. Проза Михайла Коцюбинського й кінематограф:
 - кіноадаптація повісті «Fata Morgana» («Fata Morgana» (1931 р., режисер Борис Тягно), «Кривавий світанок» (1956 р., режисер Лесь Швачко)
 - «Тіні забутих предків» (1964 р., режисер Сергій Параджанов)
 - «Татарський триптих» (2004 р., режисер Олександр Муратов)
3. Поетичне кіно й Василь Стефаник. «Камінний хрест» (1968 р., режисер Леонід Осика).
4. Творчість Володимира Винниченка й кіно. Кінопоетика роману «Сонячна машина».

Основні терміни та поняття: екранізація, кіноадаптація, повнометражний художній фільм, короткометражний документальний фільм, імпресіоністичний фільм, поетичне кіно, український модернізм, символізм, філософічність, кінопоетика, утопізм, українське поетичне кіно.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Яким фільмом і коли розпочинається кінорецепція творчого доробку Ольги Кобилянської?

2. Які новели письменниці сюжетно поєднані в повнометражному фільмі «Меланхолійний вальс» ?
3. Про який фільм йдеться: «Незважаючи на певну фрагментарність фільму, явні провали в монтажі, він таки вводить нас у таїну надій, страждань і духовних втрат трьох головних героїнь, у глибинну драму їх долі. <...> Кожна намагається вторувати свою життєву стежку, проте вистражданих і вимріяних ідеалів ні Марта, ні Гануся, ні Софія не досягають. <...> весь фільм пронизаний настроями відчаю і розчарування»?
4. Назвіть відомі Вам екранізації повісті «Fata Morgana» Михайла Коцюбинського.
5. Під час прем'єри якого фільму у Києві було влаштовано акцію протесту проти масових арештів української творчої інтелігенції?
6. Який фільм вийшов у французький прокат під назвою «Вогняні коні»?
7. Хто був сценаристом фільму «Камінний хрест»? Мотиви яких новел В. Стефаника використано в фільмі?
8. Назвіть п'єси Володимира Винниченка, які було екранізовано.
9. Чому «Українфільм» залишився нездійсненою мрією Володимира Винниченка?
10. Як називається напрям 60-х років, який репрезентують фільми Сергія Параджанова («Тіні забутих предків») чи Леоніда Осика («Камінний хрест»)?

Завдання для самостійної роботи:

У 1995-1996 роках Олег Бійма зняв десятисерійний телевізійний серіал «Острів любові». Назвіть серії, в основі яких твори письменників-модерністів Ольги Кобилянської, Михайла Коцюбинського й Володимира Винниченка. Які літературні твори цих письменників були екранізовані?

Література:

1. Ангаладян Р. Параджанов: колаж тіні і кольору в діапазоні одного людського серця. *Всесвіт*. 2012. № 1-2. С. 244–259.
2. Брюховецька Ольга. Переосмислюючи поетичне кіно анаморфоз «Камінного хреста». *Кіно-Театр*. 2008. № 5. URL: <http://surl.li/sfscl>
3. Водяна П., Авраменко Л. «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського та Сергія Параджанова. *Наукові записки. Художня література і кінематограф: проблеми інтерактивності. Серія: Філологічні науки*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Випуск 110. С. 30–36. URL: <http://surl.li/sfsbd>

4. Госейко Л. Історія українського кінематографа: 1896–1995. / пер. з фр. авт., С. Довганюка; ред. та передм. В. Войтенка. Київ: KINO-КОЛО, 2005. 461 с.
5. Довгий Василь «Царівна» – український телеформат (зі спогадів сценариста). *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Випуск 545-546. С. 175–178.
6. Корогодський Р. «Тіні забутих предків»: повість, сценарій, фільм. *Слово і час*. 1994. № 9–10. С. 75–82.
7. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.
8. Нікоряк Н. Ольга Кобилянська в кінематографічному дискурсі. *Питання літературознавства*. 2023. Вип. 108. С. 7–27. URL: <http://surl.li/sfsjd>
9. Олексюк С. «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова. *Сучасність*. 2006. № 10. С. 153–156.
10. Покулевська А.І. Елементи кінопоетики в романі В. Винниченка «Сонячна машина». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 26. С. 124–126.
11. Поліщук Я. «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського: від повісті до кінофільму. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2013. Випуск 1 (29). С. 142–146. URL: <http://surl.li/sfscw>
12. Сиваченко Г. Інтермедіальна парадигма роману Володимира Винниченка «Сонячна машина». *Слово і час*. 2017. № 2. С. 3–19.
13. «Українфільм» – нездійсненна мрія Володимира Винниченка / публікація Миронець Н. *Кіно-Театр*. 1996. №2. С.28–29
14. Яворська Валерія «Тіні забутих предків»: перепони на шляху до створення. *Українська література в загальноосвітній школі: науково-методичний журнал*. 2010. № 1. С. 38–42.

Семінарське заняття 8.2. Кінофікація української літератури 20-30-х років XX століття.

План

1. Кіно й проза Гео Шкурупія.
2. Ознаки кінематографу в романі «Майстер корабля» Юрія Яновського. Особливості поетики фільму «Вершники» (1939 р., режисер Ігор Савченко).
3. Прикмети кіно в прозі Миколи Хвильового.

4. Екранізація творів Миколи Хвильового Олександром Муратовим:
- «Танго смерті» (1991 р.)
 - «Геть сором!» (1994 р.)
 - «Вальдшнепи» (1996 р.)

Основні терміни та поняття: ВУФКУ, «прихід сценаристів», панфутуризм, «Нова Генерація» візуальність описів, кіно версія, символіка, метафоричність, поетична мова (ліризм і філософічність), містика, фольклор, кіно в прозі, екранізація, ліва проза, кінематографічна інтерпретація.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Обґрунтуйте впливовість тріади «пан футуризм – ліва проза – кіноелемент» в українському мистецтві 20–30-х років ХХ століття?
2. Якими засобами реалізована фактура кіно в романній формі Гео Шкурупія?
3. Чому роман «Двері в день» Гео Шкурупія характеризують як приклад «лівого» роману?
4. Проаналізуйте особливості художнього втілення проблеми «людини у потоці історії» в романі Гео Шкурупія «Жанна батальйонерка»?
5. Чому, на Вашу думку, фільм «Вершники» вважається найчутливішим фільмом про національну трагедію України в 1919 р.?
6. На думку О. Бабишкіна, з діяльності цієї особи «в українське красне письменство увійшло кіно. Увійшло як предмет зображення <...>. Кінематографічне бачення літературного твору виявилось в його оповіданнях першої і другої збірки новел, у його романах». Про кого йдеться?
7. Охарактеризуйте неоромантизм роману «Майстер корабля» Юрія Яновського.
8. Які твори Миколи Хвильового отримали кінематографічну інтерпретацію?
9. У чому відмінність кіногероїв від літературних героїв («Вальдшнепи»)?
10. В яких фільмах Олександра Муратова реалізовано мотив переслідування інакодумця системою?

Завдання для самостійної роботи:

Підготуйте аргументи на підтвердження думки Л. Госейка: «Поет-футурист Михайль Семенко – це той, хто поведе за собою письменників-новаторів Юрія Яновського, Гео Шкурупія, Олександра Копиленка, Григорія Епіка, Миколу Бажана, Саву Голованівського і Дмитра Бужька. Саме цим

діячам, після надання їм повної літературно-драматургічної свободи, слід завдячувати успіхом найпомітніших картин українського німого кіна».

Література:

1. Брюховецька Л. Олександр Муратов: людина зблизька. *Кіно-театр*. 2012. Число 1. С. 6–7. URL: <http://surl.li/skobl>
2. Госейко Л. Історія українського кінематографа: 1896–1995. / пер. з фр. авт., С. Довганюка; ред. та передм. В. Войтенка. Київ: KINO-КОЛО, 2005. 461 с.
3. Данькевич Ю. Гео Шкурупій: художня творчість і константи образного мислення (20-ті роки XX століття). *Рідна школа*. 2004. № 12. С. 26–29. URL: <http://surl.li/sjwwy>
4. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.
5. Патетичний фрегат. Роман Юрія Яновського «Майстер корабля» як літературна містифікація / упорядник В. Панченко. Київ: Факт, 2002. 344 с. URL: <http://surl.li/sjxvc>
6. Проза Миколи Хвильового у фільмах Олександра Муратова. URL: <http://surl.li/sknfb>
7. Пуніна О. Кінофікація українського літературного дискурсу (20-30-ті роки XX століття): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2012. 332 с.
8. Тарасенко В. Кінематографічна інтерпретація повісті М. Хвильового «Сентиментальна історія». *Вісник Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки*. 2015. № 1–2. С. 277–281. URL: <http://surl.li/skmvh>
9. Тарасенко В. В. Особливості інтерпретації роману М. Хвильового «Вальдшнепи» засобами кіно. *Studia methodologica*. 2015. Вип. 40. С. 254–258. URL: <http://surl.li/skmwv>
10. Тарасенко В. В. Символіка роману Миколи Хвильового «Вальдшнепи». *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*. 2015. Вип. 23. С. 116–124. URL: <http://surl.li/skngc>
11. Тарасенко В. В. Проблема адаптації «Повісті про санаторійну зону» М. Хвильового засобами кіно. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*. 2016. Вип. 24. С. 187–201. URL: <http://surl.li/sknhg>
12. Томбулатова І. Гео Шкурупій – футурист. літературна критика та художня практика.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Одеса, 2016. 16 с.

13. Філатова О. Жанрові гібриди, або прийоми кіно в літературному тексті. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2014. 2. С. 187–193. URL: <http://surl.li/sjxxk>

14. Чуйко В. Кінорецепція прози Миколи Хвильового: інтермедіальна трансформація: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.05. Бердянськ, 2020. URL: <http://surl.li/sjych>

Семінарське заняття 8.3. Український кінематограф 70-90-х років XX століття.

План

1. Українське поетичне кіно: заборонені або цензуровані стрічки. Фільми режисера Юрія Іллєнка:

- «Криниця для спраглих» (1965 р.)
- «Білий птах з чорною ознакою» (1972 р.)

2. Режисерський дебют Івана Миколайчука: «Вавилон XX».

3. «Золотий вік» української анімації:

- «Солом'яний бичок» (1971 р., режисер Леонід Зарубін)
- «Чумацький шлях» (1985 р., режисер Володимир Гончаров)

4. Український телесеріал 90-х. «Роксолана» (1996-2002 рр., режисер Борис Небієрідзе). – телесеріал за мотивами повісті «Роксоляна» Осипа Назарука.

Основні терміни та поняття: «відлига», українське поетичне кіно, ігрове кіно, анімаційне кіно, телесеріал, італійський неореалізм, Французька нова хвиля, цензура, кіно-притча, архетипні образи, мінімалістичний стиль, чорно-біле кіно, магічний реалізм, «Україмафільм», пропагуванням «народності мистецтва», об'ємна мультиплікація, лялька, фольклорна казка, анімаційна казка.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Охарактеризуйте вплив італійського неореалізму та Французької нової хвилі на український кінематограф 70-х років XX століття?
2. Яку кінематографічну традицію презентують режисери Сергій Параджанов, Юрій Іллєнко, Леонід Осика?
3. Назвіть українські фільми, які були заборонені на початку 70-х років. Поясніть чому так відбулось.
4. Скільки частин містить кіно-притча «Криниця для спраглих»?

5. Для чого Юрій Іллєнко вводить архетипні образи (криниці, піску, яблуні і яблук) у фільм? Що в них закодовано?
6. Як визначив жанр картини «Вавилон XX» Іван Миколайчук?
7. За мотивами якого твору і якого письменника створено сценарій фільму «Вавилон XX»?
8. Хто озвучив українську версію мультфільму «Чумацький шлях»?
9. За мотивами якого твору Борис Небієрідзе знав серіал «Роксолана»?
10. Скільки сезонів містить телесеріал «Роксолана»? Чи всі вони успішні?

Завдання для самостійної роботи:

Порівняйте українські фільми з творами латиноамериканської літератури магічного реалізму:

- «Білий птах з чорною ознакою» Юрія Іллєнка – «Сто років самотності» Габрієля Гарсія Маркеса
- «Вавилон XX» Івана Миколайчука – «Вулик» Каміло Хосе Сели або «Розмова в "Соборі"» Маріо Варгаса Льйоси.

Література:

1. Брюховецька Л. Безсмертний дух народу: історія створення фільму «Вавилон – XX». *Кіно-Театр*. 2011. № 3. С.13–16. URL: <http://surl.li/skoga>
2. Гармаш Ю. Я відчуваю ностальгію за «Вавилоном XX». *Кіно-Театр*. 2011. № 3. С.11–12. URL: <http://surl.li/skojl>
3. Госейко Л. Історія українського кінематографа: 1896–1995. / пер. з фр. авт., С. Довганюка; ред. та передм. В. Войтенка. Київ: KINO-КОЛО, 2005. 461 с.
4. Здобутки українського кінематографа від «відлиги» до сучасності. URL: <http://surl.li/ukzt>
5. Іллєнко Ю. «Криниця для спраглих». Фрагмент спогадів майстра. *Кіно-Театр*. 2010. № 6. URL: <http://surl.li/smnxg>
6. Криворучко Н. В. Спостереження над модифікацією образу Мальви Кожушної в романі В.Земляка «Лебедина зграя» і фільмі «Вавилон-XX» І. Миколайчука. *Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту)*. 2014. Вип. 17. С.94–101.
7. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол. В Сидоренко (голова) та ін.; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Інтертехнологія. 2006. 864 с.

8. Пуніна О. «Лебедина зграя» Василя Земляка та «Вавилон ХХ» Івана Миколайчука: романний гротеск і його модифікація в кіно інтерпретації. *Слово і час*. 2013. № 4. С.94–101.
9. Скалій Р. Припадаючи до слова: Екранізація роману В. Земляка «Лебедина зграя»: здобутки і втрати. *Літературна Україна*. 1980. 12 вересня. С. 8.
10. Стех М. Р. Іван Миколайчук і його фільм «Вавилон ХХ». *Очіма культури: телепередача*. 2013. Вип. 51.
11. Чепьолкіна О. Мужність створювати мистецтво: Юрій Ілленко. *Пломінь*. URL: <http://surl.li/smnyy>
12. Юрченко В. Спогад про трьох мудреців, або Уроки «Білого птаха...». *Кіно-Театр*. 1999. № 2. URL: <http://surl.li/skptq>
13. Ясків О. Білий птах з чорною ознакою. URL: <http://prostir-kino.com.ua/2012/09/bilyj-ptah-z-chornoyu-oznakoyu/>

Семінарське заняття 8.4. Кінематограф часів незалежності: перша хвиля.

План

1. Кіноальманахи короткометражних фільмів «Мудаки. Арабески» (2011 р.) та «Україно, Goodbye!» (2012 р.).
2. Молода генерація кінематографу й студія «Babylon'13».
3. Український містичний трилер «Тіні незабутих предків» (2013 р., режисер Любомир Левицький).
4. Цикл неігрових стрічок:
 - «Євромайдан. Чорновий монтаж» (2014 р., режисери Володимир Тихий, Андрій Литвиненко, Катерина Горностай, Роман Бондарчук, Юлія Гонтарук, Андрій Кісельов, Роман Любий, Олександр Течинський, Олексій Солодунов, Дмитро Стойков)
 - «Майдан» (2014 р., режисер Сергій Лозниця)
 - «Зима у вогні: Боротьба України за свободу» («Молитва за Україну») (2015 р., режисер Євген Афінеєвський)
 - «Жіночі обличчя революції» (2014 р., режисер Наталія П'ятигіна)
 - «Майдан: Мистецтво спротиву» (2014 р., режисер Антін Мухарський)

Основні терміни та поняття: «Артхаус Трафік», «Babylon'13», «Бімба production», «Docudays UA», медіа-сфера, кіноальманах, документальне кіно, короткометражний фільм, повнометражні фільми, артхаусний прокат, гротеск, самоіронія, містичний трилер

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Якій проблематиці присвячено кіноальманах «Мудаки. Арабески»?
2. Роботи яких режисерів увійшли до цього альманаху?
3. Визначте проблематику кіноальманаху «Україно, Goodbye!».
4. Назвіть чинники, які сприяли утворенню BABYLON'13?
5. Хто став продюсером і художнім керівником BABYLON'13?
6. Охарактеризуйте фільмографію Любомира Левицького.
7. Назвіть першу дебютну повнометражну художню стрічку Любомира Левицького?
8. Який проєкт було створено «інформаційними воїнами медіа-фронту»?
9. Які історії в основі фільму «Жіночі обличчя революції»? Поміркуйте, чому режисер обрала саме ці історії?
10. Який прийом зйомки для свого фільму застосував Роман Лозниця? Чи досяг режисер своєї мети завдяки цьому прийому?

Завдання для самостійної роботи:

Подивіться короткометражки кіноальманаху «Мудаки. Арабески» (<http://surl.li/sobth>). На одну із них підготуйте рецензію (на вибір здобувача).

Література:

1. BABYLON'13 cinema of civil society. URL: <https://babylon13.org.ua/>
2. Левицький Л. «Ми звикли вважати...». *Вежа. Портал ексклюзивного контенту*. URL: <http://surl.li/snpxp>
3. Мирослав Трофимук-молодший. «Тіні...»: «попкорнізація» чи ревіталізація? *Збруч*. URL: <http://surl.li/snnnm>
4. Мусіюк Н. Мистецтво Майдану. Київ, 2015. URL: <http://surl.li/snpwr>
5. Свентах А. «ДНК UA». Соц-арт група «БІМБА-продакшн» представляє новий проєкт. *День*. 2014. 13 лютого. URL: <https://day.kyiv.ua/article/media/dnk-ua>
6. Титиш Г., Береза А. Обличчя #BABYLON'13. Люди, які творять кіно протест. *Українська правда: життя*. 2014. 13 лютого. URL: <http://surl.li/snnqb>
7. Титиш Г., Береза А. Обличчя #BABYLON'13. Люди, які творять кіно протест. *Українська правда: життя*. 2014. 04 березня. URL: <http://surl.li/snpqb>
8. Тетерюк М. «Україно, Goodbye!» *Кіно-Театр*. 2013. № 1. URL: <http://surl.li/snlod>

9. Шульгіна А. Тому що мудаки. Серія короткого метру «Мудаки: Арабески» URL: <http://surl.li/sphrj>

10. Філатов А. Куратор «Україно, гудбай!» Володимир Тихий: «На кінопленині була битва еліти кіно з пенсіонерами». *Дзеркало тижня*. 2012. 09 листопада. URL: <http://surl.li/snfdt>

Семінарське заняття 8.5. Сучасний український кінематограф.

План

1. Сучасний український кінематограф: здобутки й проблеми.
2. Історія любові й ненависті в фільмі «Брати. Остання сповідь» (2013 р., режисер Вікторія Трофименко).
3. Фільм «Поводир» (2014 р., режисер Олесь Санін).
4. Сучасний український історичний роман і кінематограф:
 - «Червоний» (2017 р., режисер Заза Буадзе)
 - «Чорний ворон» (2019 р., режисер Тарас Ткаченко)
5. Війна в об'єктиві кінокамери:
 - «Незламна» (2015 р., режисер Сергій Мокрицький)
 - «Кіборги» (2017 р., режисер Ахтем Сеїтаблаєв)
6. Екранізація романів Сергія Жадана та Софії Андрухович:
 - «Дике поле» (2018 р., режисер Ярослав Родигін)
 - «Віддана» (2020 р., режисер Христина Сиволап)
7. Українське документальне кіно: «Будинок "Слово"» (2017 р. режисер Тарас Томенко).

Основні терміни та поняття: повнометражний фільм, ігрове кіно, документальний фільм, екранізація, фільм за мотивами, інтермедіальне перекодування, кіно поетика, пригодницький екшен, історична драма, біографічний фільм

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. За мотивами якого роману знято фільм «Брати. Остання сповідь»?
2. З яким фільмом легенда про святого Христофора об'єднує фільм «Брати. Остання сповідь»?
3. Хто з українських митців знімався у фільмі «Поводир»?
4. Як критики оцінили фільм «Поводир»?
5. Чому, на Вашу думку, критики назвали фільм «Червоний» проривом в українському кіно?

6. Як вважає Заза Буадзе, основним меседжем його фільму є твердження: «ті часи, коли ми красиво вмирали, красиво і гордо, пройшли; зараз ми повинні красиво перемагати, красиво далі жити». Чи вдалось донести режисеру цей меседж глядачеві? Обґрунтуйте свою відповідь.
7. Чи вдалось Тарасу Ткаченку перевести літературний твір в екранний? Обґрунтуйте свою відповідь.
8. За допомогою чого Ярославу Ладигіну в своєму фільмі вдалось передати соціальну і психологічну складові роману «Ворошиловград» Сергія Жадана?
9. Екранізацією якого літературного твору є фільм «Віддана»? Чи вдалою виявилась спроба Христини Сиволап?
10. Історію якого письменника Тарас Томенко вважає визначальною, поворотною у своєму фільмі?

Завдання для самостійної роботи:

Проаналізуйте постери до аналізованих фільмів. Який із них Вам найбільше імпонує? Чому?

Література:

1. Гаухман Михайло. «Будинок "Слово"»: роздуми за переглядом документального фільму. *Historians*. 29 вересня 2018. URL: <http://surl.li/sogtr>
2. Журба С., Журбенко А. Перекодування літературного твору засобами кіно: роман «Ворошиловград» Сергія Жадана – фільм «Дике поле». *Львівський філологічний часопис*. 2022. № 12. С. 60-65. URL: <http://surl.li/sogmq>
3. Іванова Ганна. Санін: тренд, що українського кіно немає, вже закінчився. *Радіо Свобода*. 19 червня 2015. URL: <http://surl.li/sodfd>
4. Калішук Оксана. ФІЛЬМ “ЧЕРВОНІЙ”: історична реальність сучасного кіно. *Historians*. 26 жовтня 2017. URL: <http://surl.li/sofhr>
5. Кокотюха Андрій. «Незламна»: снайперський постріл у поетичне кіно. *Детектор медіа*. 07 квітня 2015. URL: <http://surl.li/sofus>
6. Космолінська Наталка. Розмова з Богданом Сорокою. ПОВОДИР: невинна історія Антона Гріна. *Збруч*. URL: <http://surl.li/sodck>
7. Ладигіна Ю. Кіборги проти ватників: гібридність, вепонізація інформації та медіатизована реальність у сучасних українських фільмах про війну *East/West: Journal of Ukrainian Studies*. 2022. Volume IX, No. 1. URL: <http://surl.li/sogbu>
8. Марченко С. «Будинок “Слово”»: зміна ставлення держави до документального кіно. *Кіно-Темп*. 2018. № 3. URL: <http://surl.li/sogwc>

9. Набока Марічка. В Україні не було б такого... *Радіо Свобода*. 05 січня 2015. URL: <http://surl.li/socoz>
10. Пащенко А. Ілюзорне життя в ілюзорному світі. *Кіно-Театр*. 2020. № 3. URL: <http://surl.li/sogpx>
11. Пащенко А. «Кіборги» Ахтема Сеїтаблаєва: зброя і музика. *Кіно-Театр*. 2018. № 2. URL: <http://surl.li/sogeu>
12. Пащенко А. Над ким кряче чорний ворон? *Кіно-Театр*. 2020. № 2. URL: <http://surl.li/sofru>
13. Підгора-Гвяздовський Ярослав. «Чорний ворон»: слабкість кіно проти сили літератури. *Детктор медіа*. 05 грудня 2019. URL: <http://surl.li/sofdb>
14. Самченко Валентина. Сліпі не ті, хто незрячий. *Україна молода*. 20 лютого 2015. URL: <http://surl.li/sodgg>
15. Тетерюк М. «Поводир»: вигадані пригоди на тлі реальних смертей. *Кіно-Театр*. 2014. № 5. URL: <http://surl.li/sodnh>
16. Філатов А. Брати по крові: сповідь у Карпатах. *Дзеркало тижня*. 2015. 11 вересня. URL: <http://surl.li/socib>

Семінарське заняття 9-10. Розвиток української драматургії й театру.

План

Підготуйте презентацію однієї з п'єс сучасних українських драматургів (на вибір здобувача):

- Павло Ар'є («Кольори», «Людина в підвішеному стані», «Слава героям», «На початку і наприкінці часів»)
- Наталка Блок («Щастя в дітях», «Чалдфрі», «Вибухівка», «Як я закохалась в Покемона», «Крізь шкіру»)
- Наталія Ворожбит («Погані дороги» «Зелені коридори»)
- Валерій Герасимчук (одну із циклу «П'єси про великих»)
- Сергій Жадан («Хлібне перемир'я»)
- Ніна Захоженко («Сім перших робіт Аліни», «Я норм», «Я, війна і пластикова граната», «Одного разу в Україні»)
- Олександр Ірванець («Recording», «Маленька п'єса про зраду для однієї актриси»)
- Олег Миколайчук-Низовець («Зніміть з небес офіціанта», «Останній зойк матриархату», «Територія Б»)
- Неда Неждана («І все-таки я тебе зраджу», «Голос тихої безодні», «OTVETKA@UA», «Maidan Inferno, або Потойбіч пекла», «Закрите небо»)
- Лана Ра («Речі-старечі», «Війна, я закреслю тебе!», «Невчасно»)

- Роза Саркасян («Макбет», «H-effect»)
- Марина Смілянець («Молитва за Елвіса», «Собача будка», «Борщ. Рецепт виживання моєї бабусі», «Коти-біженці»)
- Ярослав Стельмах («Кохання в стилі бароко, або любов з неохоти», «Синій автомобіль»)
- Ігор Юзюк («Таїни сільського цвинтаря», «Дивосвіт», «Дон Жуан з Коломиї», «Війна», «Цілком таємно. Після ознайомлення знищити»)

Література:

1. Васильєв Є. М. Сучасна драматургія : жанрові трансформації, модифікації, новації : монографія Луцьк : ПВД «Твердиня», 2017. 532 с.
2. Вірченко Т. Сучасна українська драматургія. Галерея портретів : монографія. Кривий Ріг : Видавець Роман Козлов, 2018. 180 с.
3. Драма&Світ. Сайт сучасної драматургії. URL: <https://www.dramaworld.pp.ua/>
4. Лабораторія драматургії Національної спілки театральних діячів України. URL: <https://nstdu.com.ua/tvorchi-laboratoriyi/>
5. Портал сучасної української драматургії. URL: <https://ukrdramahub.org.ua/>
6. Центр Леся Курбаса. URL: <https://www.kurbas.org.ua/>

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ ІЗ ВИБІРКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ЛІТЕРАТУРА В ТЕАТРАЛЬНИХ ПОСТАНОВКАХ І ЕКРАНІЗАЦІЯХ»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 01 ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА
ПРЕДМЕТНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.01 СЕРЕДНЯ ОСВІТА
(УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА)**

Підписано до друку . Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Ум.-дрк. арк. 2,9.
Наклад 100. Зам.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.2004р.
електронна пошта (E-mail): kaf.ukr.lit@gmail.com